

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مرکز تحصیلات تکمیلی پیام نور
رساله دکترا
گروه معارف اسلامی
(قرآن و منابع اسلامی)

موضوع:

نجات پیروان ادیان دیگر از دیدگاه قرآن

استاد راهنما:
دکتر حسین هوشنگی

اساتید مشاور:
۱- دکتر محمد هادی امین ناجی
۲- محمد صادق جمشیدی راد

دانشجو: مهرناز گلی

تابستان ۹۱

تقدیم به :

به صاحب عصر و ذخیره الهی که جهان منتظر قدوم اوست تا حق
را جلوه گر سازد.

و به :

پدر و مادر عزیزم

که همواره دعای خیرشان بدرقه راهم بود.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

« فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفاً فِطْرَتَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ اللَّهِ ذَلِكَ

الدِّينُ الْقَيِّمُ وَ لَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ »

(الروم/۳۰)

«به یکتاپرستی روی به دین آور. فطرتی است که خدا همه را بدان فطرت بیافریده

است و در آفرینش خدا تغییری نیست. دین پاک و پایدار این است. ولی بیشتر مردم

نمی دانند».

تقدیر و تشکر

من به سرمنزل مقصود نه خود بردم راه ذره ای بودم و مهر تو مرا بالا برد

حمد و سپاس ایزد یکتا را که یاریم نمود تا این مرحله از تحصیل را نیز با موفقیت به اتمام برسانم؛ او که باران رحمت بی حسابش، همه را رسیده و خوان نعمت بی دریغش همه جا کشیده از اساتید فرهیخته و بزرگوام جناب آقای دکتر هوشنگی که راهنمایی این رساله و جناب آقای دکتر ناجی و دکتر جمشیدی راد که مشاوره این رساله را به عهده داشتند و مرا در تدوین آن یاری کرده اند تشکر و قدردانی نموده و برای این اساتید بزرگوام آرزوی بهروزی دارم. همچنین با تشکر از پدر و مادر عزیزم که همواره دعای خیرشان بدرقه راهم بود، صمیمانه تشکر و قدر دانی می کنم، به امید اینکه بتوانم قطره ای از دریا ی بیکران لطف و محبتشان را پاسخگو باشم.

چکیده

موضوع نجات و رستگاری انسان در آخرت یکی از مسائل مهم و عمده ای است که مورد توجه اندیشمندان تمام ادیان در طول تاریخ بوده است. پیروان ادیان و مکاتب گوناگون، دیدگاههای متفاوتی را در این مورد بیان کرده اند. برخی دیدگاه کثرت گرایانه، عده ای دیدگاه انحصارگرایانه و بعضی نیز دیدگاه شمول گرایی (اعتدالی) را پذیرفته اند. آن چه در این رساله ارائه می گردد، تبیین موضع قرآن درباره هر سه دیدگاه و بررسی مهمترین ادله قرآنی پلورالیسم دینی در بعد نجات می باشد، که دو دیدگاه کثرت گرایی و انحصارگرایی قابل نقد بوده و دیدگاه شمول گرایی مورد تایید است. در این رساله در پی این نکته هستیم که آیا از منظر قرآن پیروان ادیان دیگر، اهل نجات و رستگاری هستند یا این که اهل نجات و رستگاری بودن تنها مخصوص پیروان دین مبین اسلام است. در بررسی آیات قرآنی این نتیجه حاصل شد، که تنها مسلمانان اهل نجات نبوده و پیروان ادیان دیگر نیز با در نظر گرفتن شرایط خاصی اهل نجاتند.

کلید واژه ها: رستگاری، نجات، ایمان، عمل صالح، انحصارگرایی، شمول گرایی، کثرت گرایی.

فهرست مطالب

فصل اول: کلیات

۱	مقدمه.....
۲	بیان سوال اصلی تحقیق.....
۳	فرضیه‌ها.....
۳	هدف‌ها.....
۴	روش تحقیق.....
۴	سابقه پژوهش.....
۵	سازماندهی پژوهش.....
۵	مفاهیم مرتبط.....
۵	نجات.....
۸	فلاح.....
۹	فوز.....
۱۱	سعادت.....
۱۲	نتیجه‌گیری.....
۱۳	آموزه نجات و تنوع ادیان.....
۱۳	۱- انحصارگرایی.....
۱۳	۲- شمول‌گرایی.....
۱۴	۳- کثرت‌گرایی.....
۱۵	مفهوم پلورالیسم دینی.....
۱۸	خاستگاه پلورالیسم.....
۲۱	رویکردهای پلورالیسم دینی.....
۲۱	۱- کثرت‌گرایی در فهم دین.....
۲۲	۲- کثرت‌گرایی در حقانیت.....
۲۳	۳- کثرت‌گرایی در سعادت و نجات.....

عوامل نجات در قرآن

۲۶	مقدمه.....
----	------------

۳۲	عوامل نجات در قرآن.....
۳۲	۱- هدایت الهی.....
۳۲	معنای هدایت واقسام آن.....
۳۳	الف) هدایت تکوینی.....
۳۳	ب) هدایت تشریحی.....
۳۵	۲- رحمت الهی.....
۳۶	اقسام رحمت.....
۳۸	۳- ایمان.....
۳۸	ماهیت ایمان.....
۳۹	۱- دیدگاه معرفت گرایانه.....
۴۰	۲- دیدگاه لفظ گرایانه.....
۴۰	۳- دیدگاه تلفیقی.....
۴۰	۴- دیدگاه عمل گرایانه.....
۴۱	۵- دیدگاه تصدیق گرایانه.....
۴۱	۶- دیدگاه جمع گرایانه.....
۴۲	مراتب ایمان.....
۴۳	متعلقات ایمان.....
۴۵	۴- عمل صالح.....
۴۵	مفهوم عمل صالح.....
۴۷	رابطه عمل صالح با ایمان.....
۵۴	۵- شفاعت.....
۵۴	معنا و مفهوم شفاعت.....
۵۵	آیات مربوط به شفاعت.....
۵۶	اقسام شفاعت.....
۵۷	اقسام شفاعت کنندگان.....
۵۸	مشمولان شفاعت.....

۵۹	۶- توبه
۵۹	معنای توبه
۶۱	اقسام توبه
۶۲	شرائط قبولی توبه
۶۲	موانع نجات در قرآن
۶۲	۱- گناه
۶۵	اقسام گناه
۶۶	۲- کفر
۶۶	معنا و مفهوم کفر
۶۶	معنای کفر در متون دینی
۶۸	خلاصه و نتیجه گیری

فصل سوم: نقد و بررسی دیدگاه کثرت گرایی در نجات

۷۲	مقدمه
۷۲	کثرت گرایی نجات بخش
۷۴	نقد و بررسی
۷۹	مستندات قرآنی کثرت گرایان
۷۹	۱) تکثر ادیان خواست خدا
۷۹	آیات مورد استناد
۸۰	بیان دیدگاه
۸۱	آیه ۱۴۸ بقره
۸۲	تفسیر و تحلیل آیه
۸۲	دیدگاه مفسران
۸۴	بررسی فاستبقوا الخیرات
۸۵	آیه ۴۸ سوره مائده
۸۵	تفسیر و تحلیل آیه
۸۵	دیدگاه مفسران
۸۸	بررسی آیات ۱۱۸-۱۱۹ هود

۸۸	تفسیر و تحلیل آیه.....
۸۸	دیدگاه مفسران.....
۸۹	آیه ۸ شوری.....
۸۹	تفسیر و تحلیل آیه.....
۹۰	(۲) صراط مستقیم.....
۹۰	آیات مورد استناد.....
۹۱	بیان دیدگاه.....
۹۱	نقد و بررسی.....
۹۳	مصادیق صراط مستقیم.....
۹۶	تفاوت سبیل و صراط در قرآن.....
۹۹	وحدت و کثرت صراط مستقیم.....
۱۰۲	راز نکره آمدن صراط مستقیم.....
۱۰۳	(۳) اسلام اهل کتاب.....
۱۰۳	آیات مورد استناد.....
۱۰۴	بیان دیدگاه.....
۱۰۵	نقد و بررسی.....
۱۰۵	الف) اسلام به معنای تسلیم تکوینی و جبری.....
۱۰۶	ب) اسلام به معنای تسلیم و اطاعت محض در برابر حق الهی است.....
۱۰۶	ج) اسلام به معنای شریعت محمدی.....
۱۰۸	د) تمجید و پاداش اهل کتاب.....
۱۰۸	آیات مورد استناد.....
۱۱۰	بیان دیدگاه.....
۱۱۰	بررسی آیات ۱۱۳ - ۱۱۵ آل عمران.....
۱۱۰	تفسیر و تحلیل آیه.....
۱۱۰	دیدگاه مفسران.....
۱۱۴	بررسی آیه ۱۹۹ آل عمران.....
۱۱۴	تفسیر و تحلیل آیه.....

۱۱۴	دیدگاه مفسران.....
۱۱۵	شان نزول آیه.....
۱۱۶	بررسی آیه ۶۶ مائده.....
۱۱۸	بررسی آیات ۸۲- ۸۴ مائده.....
۱۲۰	(۵) کفایت توحید و عمل صالح.....
۱۲۰	آیات مورد استناد.....
۱۲۲	بیان دیدگاه.....
۱۲۲	بررسی آیه ۶۲ بقره.....
۱۲۳	تفسیر و تحلیل آیه.....
۱۲۳	دیدگاه مفسران.....
۱۲۹	بررسی آیه ۱۱۲ بقره.....
۱۳۱	بررسی آیه ۶۴ آل عمران.....
۱۳۱	تفسیر و تحلیل آیه.....
۱۳۱	دیدگاه مفسران.....
۱۳۳	بررسی آیه ۱۳ حجرات.....
۱۳۳	نقد و بررسی.....
۱۳۴	بررسی آیات ۱۲۳/۱۲۴ نساء.....
۱۳۵	بررسی آیات ۶ و ۷ بینه.....
۱۳۶	بررسی آیات ۱۲۰ توبه، ۳۰ کهف، ۷ و ۸ زلزال.....
۱۳۸	(۶) هادی بودن خداوند.....
۱۳۸	بیان دیدگاه.....
۱۳۹	نقد و بررسی.....
۱۴۱	(۶) سوره کافرون و استدلال بر پلورالیسم.....
۱۴۲	بیان دیدگاه.....
۱۴۲	نقد و بررسی.....
۱۴۴	خلاصه و نتیجه گیری.....

فصل چهارم: بررسی دیدگاه حصرگرایی در نجات

۱۴۸	مقدمه
۱۴۸	انحصارگرایی
۱۴۸	الف) تعریف
۱۴۹	ب) بررسی دلایل انحصارگرایان
۱۴۹	۱- معرفت و ایمان
۱۴۹	۲- فیض و رستگاری
۱۵۰	کارل بارث و انحصارگرایی دینی
۱۵۱	بررسی انحصارگرایی نجات بخش مسیحی
۱۵۴	حصرگرایی در قرآن
۱۵۴	اوصاف قرآن کریم و پیامبر(ص)
۱۵۵	دلیل اول: جهانی بودن رسالت و دعوت پیامبر(ص)
۱۵۵	۱- رسول همگان
۱۵۶	۲- مبعوث برای جهانیان
۱۵۶	دیدگاههای مفسران
۱۵۹	۳- رحمت برای جهانیان
۱۶۰	۴- قرآن برای همه
۱۶۲	دلیل دوم: قرآن کتاب مهیمن
۱۶۶	دلیل سوم: اسلام تنها دین مورد قبول
۱۷۰	دلیل چهارم: وعده پیروزی اسلام بر سایر ادیان
۱۷۵	اوصاف و احکام اهل کتاب
۱۷۵	۱- اخذ میثاق از پیامبران پیشین
۱۷۸	۲- اسلام شرط هدایت اهل کتاب
۱۸۶	۳- دعوت اهل کتاب به اسلام و سرزنش آنها
۱۸۸	۴- تکفیر اهل کتاب
۱۹۰	۵- وعده عذاب به اهل کتاب
۱۹۲	خلاصه و نتیجه گیری

فصل پنجم: بررسی دیدگاه اعتدالی

۱۹۵	مقدمه
۱۹۵	نسبت حقیقت و نجات
۱۹۶	جاهل قاصر و مقصر
۱۹۶	انواع کفر
۱۹۶	کفر جحودی و کفر استضعافی
۱۹۷	۱- اشتراط عذاب با اتمام حجت
۱۹۹	۲- التزام به حجت، هندسه نجات
۲۰۰	۳- استضعاف و دوران فترت
۲۰۵	اکثری بودن نجات
۲۰۶	ادله عقلی
۲۱۲	ادله قرآنی
۲۱۴	ادله روایی
۲۱۶	وضعیت مستضعفان در قیامت
۲۲۱	خاتمه و نتیجه گیری
۲۲۳	پیشنهادات پژوهشی
۲۲۴	منابع و ماخذ
۲۳۳	چکیده انگلیسی

فصل اول :

کلیات

مقدمه

طرح مساله

موضوع نجات و رستگاری انسان در آخرت به نوعی در همه ادیان مطرح شده و هر کدام به تناسب مبانی عقیدتی خود، ضوابط و شروطی برای آن مطرح کرده‌اند. در حقیقت هر یک از ادیان مدعی نجات و رستگاری پیروان خویش است. در قرآن نیز نجات تابع وجود شرایط و ضوابطی دانسته شده و از این جهت متکلمان مسلمان نیز به بحث در این باره پرداخته‌اند. محور اصلی این مجادلات پیرامون امکان نجات غیر مسلمانان و حدود و ضوابط آن می‌چرخد. قرآن علی‌رغم محدود ساختن نجات، غیر مسلمانان را به طور مطلق محروم از آن ندانسته و امکان دستیابی گروهی از آنان به نجات را منتفی نشموده است. در این رساله در صدد بررسی نگاه قرآن به این موضوع و تحلیل کلامی این موضوع بوده، به نقد سایر دیدگاه‌های کلامی که نقطه مقابل نگرش قرآنی هستند خواهیم پرداخت.

بیان سوال اصلی تحقیق

در این پژوهش سوال اصلی و مهم که تلاش می‌شود در این نوشته به آن پاسخ داده شود، این است که آیا پیروان ادیان دیگر از دیدگاه قرآن اهل نجاتند؟

بیان سوال های فرعی تحقیق

۱- نجات اخروی به چه معناست؟

۲- شرایط و ضوابط نجات اخروی از دیدگاه قرآن چیست؟

۳- چه دیدگاه‌هایی توسط متکلمان و تفاسیر کلامی در این باره مطرح شده و چه انتقاداتی بر آنها

وارد است؟

فرضیه ها

۱- پیروان ادیان دیگر با شرایط خاصی (عدم عناد، لجاجت و پابندی به آیین خود) اهل نجاتند.

۲- نجات اخروی به معنای مصونیت از عذاب و توبیخ خداوند است.

۳- ایمان به خداوند یکتا، معاد و عمل صالح حد نصاب رستگاری از دیدگاه قرآن است.

۴- سه دیدگاه، حداکثری: مبنی بر نجات همگانی و انکار خلود، حداقلی: مبنی بر رستگاری خصوص

مسلمانان و حتی گاه محدودتر از آن خصوص مذهب مشخصی و دیدگاه اعتدالی: مبتنی بر امکان

نجات غیر مسلمان با وجود شرایط خاصی، در منابع اسلامی منعکس شده است که دیدگاه اعتدالی با

آیات قرآن سازگارتر به نظر رسیده و دو دیدگاه دیگر قابل نقد هستند.

اهمیت موضوع

با توجه به این که در جهان کنونی مردم با اعتقادات گوناگون به سر می‌برند و با تنوع ادیان از جمله

یهود، مسیح، اسلام، زرتشت و مذاهب گوناگون مواجهیم، ناگزیریم درباره حقانیت و اهل نجات

بودن آنها داوری نماییم که آیا تمامی ادیان، پیروان خویش را در آخرت رستگار می‌سازند؟ یا

رستگاری در انحصار یک یا چند دین خاص است؟ در این رساله سعی شده نجات بخشی ادیان و

دلایل آنها مورد بررسی قرار گیرد و دیدگاه قرآن در این رابطه مشخص گردد.

هدف ها

هدف از انجام این رساله را می‌توان در دو بخش کلی و جزئی بیان کرد:

هدف کلی از انجام این پژوهش «بررسی مسئله نجات پیروان ادیان دیگر از نگاه قرآن» است، اما

اهداف جزئی عبارتند از:

۱- شناسایی دیدگاه عدل‌گرایانه قرآن در خصوص نجات.

۲- دفع شبهات وارد بر اسلام در این موضوع.

۳- شناسایی و معرفی برجستگی‌های اسلام بر سایر ادیان.

روش تحقیق

روش رساله، توصیفی - تحلیلی است.

روش و ابزار گردآوری اطلاعات

روش گردآوری در این پژوهش کتابخانه‌ای می‌باشد. به این ترتیب که ابتدا با مراجعه به کتاب معجم المفهرس لالفاظ القرآن الکریم و فرهنگ‌های موضوعی آیات مربوطه استخراج گردید و سپس با مراجعه به تفاسیر مختلف از جمله: المیزان، کبیر، کشاف... و نیز منابع کلامی ناظر به آیات قرآنی، به گزینش مباحث مرتبط با بحث پرداخته شد. سپس با مراجعه به کتب فلسفه دین که به این مبحث پرداخته‌اند، مطالب لازم فیش برداری گردید و در مرحله بعدی پس از دسته بندی مطالب به تحلیل و نقد آن‌ها پرداخته شده است.

سابقه پژوهش

مساله نجات غیرمسلمانان در کلام اسلامی ذیل عناوین: پذیرش عمل خیر از غیر مسلمانان، عدل الهی و مساله احباط و تکفیر مورد بحث و بررسی قرار گرفته است. متألّهانی چون ملاصدرای، در کتاب شواهد الربوبیه و حکمت متعالیه (اسفاراربعه) و شهید مطهری در کتاب عدل الهی به این مساله پرداخته‌اند. در کتاب‌های روایی مانند: اصول کافی، وسائل الشیعه و... به این بحث اشاره شده است اما تا کنون به صورت یک بحث مستقل و جامع مورد توجه قرار نگرفته و پایان نامه‌ای نیز با این عنوان و محتوا نوشته نشده است. ویژگی رساله حاضر علیرغم تمام نقصها تالیف مستقلی در این موضوع می‌باشد.

سازماندهی پژوهش

رساله حاضر شامل یک مقدمه، پنج فصل و یک خاتمه می باشد.

فصل اول تحت عنوان کلیات، به بحث درباره ماهیت نجات و رستگاری، مفهوم شناسی نجات از نظر لغوی و اصطلاحی پرداخته و مترادفات های آن نیز مورد بحث قرار گرفته است، از جمله: فلاح، فوز، سعادت.

در فصل دوم عوامل نجات مورد بررسی قرار گرفته، و از ایمان و عمل صالح به عنوان مهمترین عامل نجات و رستگاری یاد شده است. همچنین حداقل های لازم برای نجات مورد تاکید قرار گرفته که عبارتند از: ایمان به خدا، آخرت، انبیاء الهی و عمل صالح.

در فصل سوم کوشش می شود ادله برون دینی و درون دینی در باب نجات مورد نقد و بررسی قرار گیرد. در فصل چهارم ادله برون دینی و درون دینی انحصار گرایی مورد بررسی قرار گرفته است. فصل پنجم به طرح دیدگاه اعتدالی درباره مسئله نجات می پردازد و خاتمه رساله به نتیجه گیری اختصاص یافته است.

مفاهیم مرتبط

تبیین مفهومی برخی از واژه های موضوع تحقیق و تفکیک اقسام آن، در این رساله ضروری به نظر می رسد از این رو به توصیف برخی از آنها می پردازیم:

نجات

نجاه، مصدر فعل "نجا ینجو" بوده و اصل آن دلالت بر انفصال از شی و جدا شدن دارد. (راغب، ۱۴۱۲، ص ۳۲) برخی از لغت پژوهان آن را به معنای خالص شدن، ناب و سره شدن معنا کرده اند. (فیومی،

بیتا، ج ۲، ص ۵۹۲) بیشترین استعمال این واژه در مفهوم ضد هلاکت و به معنای خلاص شدن، رهایی یافتن و سالم ماندن از آن چیزی که ناخوش و ناپسند باشد. (فراهیدی، ۱۴۱۴، ج ۶، ص ۱۷۸) لغت شناسان معانی دیگری چون نجوی، ابر باران زا، مکان مرتفع، سبقت گرفتن برای این واژه ذکر کرده اند. (همان) ابن فارس، بیان می کند که این واژه بر دو معنا دلالت دارد؛ یکی بر کشف و آشکار شدن و دیگری بر پوشش و پنهان شدن. (ابن فارس، ۱۳۸۹، ج ۵، ص ۳۹۷) برخی نیز نجات را رهایی و خلاصی از موقعیتی نامطلوب دانسته اند. (عسکری، ۱۳۵۳، ص ۵۳۲) در برخی آیات نجات به معنای خلاصی یافتن از آتش دوزخ به واسطه هدایت الهی است.^۱ (الصف/۱۰) در همه کاربردهای قرآنی این واژه فعل نجات به خداوند نسبت داده شده است که عمدتاً در دو حوزه دنیوی و اخروی به کار می رود. گاهی نجات از گرفتاری‌ها و سختی‌های دنیوی است. مانند: نجات از بحر، نجات بنی اسرائیل از شر فرعون،^۲ (البقره/۴۹) نجات از غم و اندوه شدید، نجات از قوم ظالم و دشمن لجوج^۳ (القصص/۲۱) نجات هود و پیروان او از عذاب^۴ (هود/۵۸) و گاهی نجات، رهایی از عذابهای اخروی و جهنم است^۵ (الانبیاء/۸۸) و نجات یافتگان از منظر قرآن، متقیان (مریم، ۷۲/۷۱؛ الزمر/۶۱؛ یونس/۱۰۳؛ الانبیاء/۸۸) پیروان پیامبران (یونس/۱۰۳، هود/۵۸) و نهی کنندگان از منکر^۶ (الاعراف/۱۶۵) معرفی شده اند.

-
- ۱ - «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ تِجَارَةٍ تُنَجِّبُكُمْ مِّنْ عَذَابِ أَلِيمٍ». الصف/۱۰
 - ۲ - «وَإِذْ نَجَّيْنَاكُمْ مِّنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ يُدَبِّحُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِي ذَلِكُمْ بَلَاءٌ مِّنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ». البقره/۴۹
 - ۳ - «فَخَرَجَ مِنْهَا خَائِفًا يَتَرَقَّبُ قَالَ رَبِّ نَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ». القصص/۲۱
 - ۴ - «وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا هُودًا وَ الَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَ نَجَّيْنَاهُمْ مِّنْ عَذَابِ غَلِيظٍ». هود/۵۸
 - ۵ - «فَأَسْتَجِبْنَا لَهُ وَ نَجَّيْنَاهُ مِنَ الْغَمِّ وَ كَذَلِكَ نُنَجِّي الْمُؤْمِنِينَ». الانبياء/۸۸
 - ۶ - «وَ إِن مِّنْكُمْ إِلَّا وَارِدُهَا كَانَ عَلَىٰ رَبِّكَ حَتْمًا مَّقْضِيًّا . ثُمَّ نُنَجِّي الَّذِينَ اتَّقَوْا وَ نَذَرُ الظَّالِمِينَ فِيهَا جِثًّا». مریم/۷۲-۷۱
 - ۷ - «ثُمَّ نُنَجِّي رُسُلَنَا وَ الَّذِينَ آمَنُوا كَذَلِكَ حَقًّا عَلَيْنَا نُنَجِّي الْمُؤْمِنِينَ». یونس/۱۰۳
 - ۸ - «فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ أَنْجَيْنَا الَّذِينَ يَنْهَوْنَ عَنِ السُّوءِ وَ أَخَذْنَا الَّذِينَ ظَلَمُوا بِعَذَابِ بَئِيسٍ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ». الاعراف/۱۶۵